

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. IV. De Obligatione Jejunii, & non cooperandi cum aliis in illius
fractione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

retinet amplius rationem potus, sed propter coctionem ex illa, vel pane, vel fabis fit cibus solidus, seu pulmentum, quod deinde excederet quantitatem debitam. At Leand. quæst. 35. cum Pelliz., & Escob., & Dian. part. 10. tract. 14. resol. 58. ex Rochaful, Vival., Pasqualig., necnon Tambur. ex Bos. sect. 4. de Jubilæo casu 18. putat id posse permitti; quia revera illa aqua semper remanet vehiculum alimenti, nihilque addit ad substantiam nutritionis, & ea coctio solum reddit cibum magis stomacho convenientem; Quare sicut sumi potest panis vino infusus, ita etiam panis aqua, vel alio liquore coctus. Horum tamen sententia scienda est, non sequenda, utpote communiter rejecta; nisi in casu necessitatis, aut nimia lassitudinis, quando præstat sententiam hanc sequi, quam ex impotentia jejunium frangere.

V. Quaritur ultimo; Quanam hora sumi possit refectiuncula?

Respondeo, sub vespas, seu ante cubitum sumi posse juxta consuetudinem: Azor., & Fagund. apud Dian. part. 1. tract. 9. resol. 33. putant esse mortale sine necessitate illam sumere meridie, rejecta in vespas refectiuncula; quia cum vespertina tantum refectiuncula ex consuetudine permittatur, non matutina, qui mane illam sumeret, frangeret jejunium. Communius tamen docent, id tantum esse veniale; quia non variatur substantia jejunii, variando circumstantiam hujus cænulae. Tambur. demum ex Joan. Sanch. putat omnino licere, etiam sine causa; quod tamen non approbo. Illud certe licitum est, omissa refectiuncula, cœnam ad vespas differre.

VI. Sicut autem communiter docent esse saltem veniale refectiuncula notabiliter ante meridiem anticipare sine causa, quia aliqua deordinatio

est tam cito ad prandium accurrere, quando ceteri se continent; ita a fortiori veniale est refectiuncula diluculo sumere, & deinde meridie, vel sub vespas cœnare; præsertim quia esset novam jejunii formam inducere.

ARTICULUS IV.

De Obligatione Jejunii, & non cooperandi cum aliis in illius fractione.

- I. Jejunium Quadragesimale non est de jure divino, sed jam inde ab Apostolis in Ecclesia præceptum.
- II. Consuetudine plura jejunia in Ecclesia introducta sunt, & plura abrogata. Num Regulares teneantur ad jejunia consuetudine alicubi introducta?
- III. Quandonam frangens jejunium, ad quod ex pluribus titulis obligatur, plura peccata committat?
- IV. Num Franciscanus ad jejunia sue Regule obligetur ante vigesimum primum aetatis annum?
- V. Lex jejunii obligat etiam ad non cooperandum cum aliis in ejus fractione.
- VI. Num liceat invitare, ac offerre carnes parato jejunium frangere, non quidem absolute, sed sub conditione, quod velit omnino caribus vesci?
- VII. An peccent Caupones ministrando omnibus indiscriminatim carnes diebus esurialibus?
- VIII. Licite carnes ministrantur Infidelibus die jejunii, sicut pueris aetate rationis usum.

I. **N**Otandum primo, obligationem jejunandi esse ecclesiasticam; si enim esset de jure divino, non posset tanta variatio fieri in cibis, aetate, tempore, exceptione, &c. nec consuetudo aliquid immutare potuit.

tuisset. Dicitur autem a Sanctis Patri-
bus Quadragesimale jejunium indu-
ctum esse a Domino, præscriptum in
Evangelio, & a Christo consecratum;
quia Ecclesia, seu Apostoli Ecclesiæ
rectores, ac doctores occasionem præ-
cipiendi jejunium quadragesimale sum-
pserunt ab exemplo Christi Domini,
a Prophetis, & Evangelio, ut advertit
hic Trull. ex Lefs.

Notandum secundo, etiam consue-
tudine introduci posse jejunia, & de
facto ex sola consuetudine obligant
vigiliæ Sancti Joannis Baptista, San-
cti Laurentii, Pentecostes, & omnium
Sanctorum. Ratio est, quia consue-
tudo habet vim legis, ex leg. De qui-
bus, ff. de Legibus: Sicut e contra per
consuetudinem legitimam abrogari
possunt jejunia, & de facto abrogata
sunt jejunia Rogationum, & Feriæ
quartæ, & sextæ Adventus, ut norant
Azor., & Lefs. dub. 4. Ubi tamen
consuetudo est solum laicorum, non
ligat Clericos; & ubi est Clericorum,
non ligat Regulares: Et hinc est,
quod Regulares non tenentur servare
jejunia ab Episcopis indicta, nisi
forte ad vitandum scandalum; Quam-
vis ex Trident. Regulares teneantur
servare festa ab Episcopo indicta, &
Interdictum. Quod si in aliquo Op-
pido, vel Provincia aliquod jejunium
generali consuetudine introductum sit,
procul dubio etiam Clerici, & Re-
gulares obligantur, ut communiter
docent; quia sunt communia, & om-
nium ibi habitantium moribus pro-
bata.

III. Notandum tertio, quod qui initio
Quadragesimæ proposuit nunquam je-
junare, unum numero peccatum com-
misit, (non secus ac qui uno ictu oc-
cidit plures) in executione tamen
singulis diebus, vel quoties carnes
comedit, nova mortalia committeret.
Præterea frangens jejunium, ad quod
ex duplici præcepto, verbi gratia qua-

Part II.

tuor temporum, & vigiliæ tenetur,
unum numero peccatum committit,
quia utrumque hoc præceptum obli-
gat ex eadem virtute temperantiæ:
Econtra si quis violet jejunium, ad
quod tenetur & ratione vigiliæ, &
ratione voti, aut præcepti superio-
ris, vel Confessarii, multiplex pec-
catum committit; quia obligatio
oritur ex pluribus virtutibus, videli-
cet temperantiæ, Religionis, obedi-
entiæ, &c., Unde Franciscanus, qui die
Veneris tenetur jejunare sub mortali
vi suæ Regulæ, cui voto astringitur,
si eo die occurrat vigilia, & frangat
jejunium, duplex peccatum commit-
tit.

IV. Utrum autem ante vigesimum
primum annum Franciscanus teneatur
ad jejunium suæ Regulæ? Communi-
ter affirmant apud Dian. part. 1. tract.
9. resol. 16., quamvis non teneatur
ad jejunia Ecclesiæ. Tambur. tamen
cum Medin. & Graff. putat probabi-
liter non teneri ad jejunia suæ Re-
gulæ; quia præsumi potest nolle Re-
gulam obligare sub mortali eum, quem
non vult Ecclesia obligare: Et idem
dicitur de Sexagenariis; Unde qui
vovit tota vita jejunare singulis Sab-
batis, probabiliter non tenetur, quan-
do est sexagenarius.

V. Notandum ultimo, nos non so-
lum teneri ad servanda jejunia Eccle-
siastica, sed etiam ad non cooperan-
dum cum aliis in fractione jejunii;
unde sicut non licet alios invitare ad
fornicandum, ad occidendum, &c.
ita neque ad frangendum jejunium ex
intentione, quod frangant, quia di-
recte ad malum invitarentur.

VI. Quæritur tamen primo; An
urbanitatis causa liceat ad cœnam in-
vitare paratum frangere jejunium, non
quidem ex intentione, quod jejunium
frangat, sed ex intentione, quod si
velit frangere, potius tuæ domi, quam
alibi comedat?

V R

Respondeo, Villalob., Navar., Philiar., & alios apud Dian. resol. 38. id permittere, contra Less., & Fagun. Ratio est, quia non invitatur hic ad cœnandum absolute, sed conditionate, si scilicet vult frangere jejunium. Verum in hac re notandum, quod Tambur. advertit lib. 5. cap. 1. §. 4. de parato ad peccandum, verbi gratia ad frangendum jejunium, & de peccaturo, verbi gratia de transgressuro præceptum jejunii. Si Titius transgressurus est præceptum, quia, verbi gratia, decrevit jam violare jejunium, ubicumque reperiat cibos, Vasq. docet, quod non liceat illum absolute ad cœnam invitare, sed solum conditionate dicendo, Si omnino velis cœnare, cœna apud me; Et quamvis Pal. putet, quod id non liceat, immo quod nec possis illi cœnam præparare, eo quod cooperareris peccato illius, tamen Less. lib. 4. cap. 2. num. 24. permittit cum Vasq., quod conditionate invitetur, quia peccatum internum illius jam est patratum, & impediri non potest. Et Sanch. lib. 1. cap. 7. excusat universim a mortali, qui solum remote cooperatur cum transgressuro præceptum, verbi gratia vendendo Titio cibos, quos vult ad jejunium frangendum, aut vendendo agnum Infideli, quem scio velle ad immolandum Idolo; quia cum alius venditurus sit, si ego non vendam, & peccatum internum impediri non possit, non pecco graviter cooperando sine magna necessitate ad solum externum peccatum illius; Contra vero si cooperarer proxime cum transgressuro præceptum; unde non licet scalas admovere, vel humeris sustentare, quem scio velle furari, etiamsi alter id præstaret me recusante; nisi tamen excuset a causa urgentissima, puta a timore mortis.

Verum circa paratum ad peccandum, seu solitum transgredi præceptum,

putant Sanch., Pal., nunquam posse nos illum invitare, nec absolute, nec conditionate; quia tenemur impedire peccatum etiam externum proximi, quando commode possumus. Ledesma, & Emman. cum Cajet. & Navar. apud Less. lib. 4. cap. 2. num. 21. putant licere, quando id fit urbanitatis causa, & non ex intentione peccati alterius. Immo Hurtad. apud Dian. part. 5. tract. 7. resol. 8. cum Lugdisp. 25. num. 234. absolute docet, quod liceat sine necessitate petere mutuum etiam signate ad usuras ab usurario parato; sicut etiam ex Azor. petere Sacramenta a Sacerdote parato illa ministrare in mortali, quamvis commode possis ea ab alio habere. Ratio est, quia dum facio, quod mihi utile, vel conveniens est, & de se non est malum, estque tale, ut eo alius recte uti possit, si non recte utatur, sibi imputet; Neque enim teneor abstinere ab actionibus de se non malis, eo quod proximus ex sua malitia abutatur ad peccandum. Verum Hurtad. cum Dian. loc. cit. hanc adhibet distinctionem: Si proximus sit paratus ad peccandum hic & nunc, non ex malitia, sed ex passione vehementi, id est ex fragilitate, tenemur sub pœna peccati scandalii a talibus actionibus abstinere; quia scandalum hoc passivum pusillorum tenemur vitare, quando commode possumus; Secus vero si ille sit paratus ad peccandum ex malitia; quia non tenemur vitare scandalum hoc pharisaicum. Has omnes opiniones ut probabiles admittit Tambur. loc. cit.

VII. Queritur secundo; An peccent Caupones, seu tabernarii offerentes cœnam omnibus indiscriminatum die jejunii, & ministrantes carnem?

Respondeo, communiter Doctores contra Less. loc. cit. docere, quod tabernarii non teneantur interrogare hospites cœnam, aut carnes petentes,

an

an excusentur a jejunio, etiam si dubitent, an excusentur, & a fortiori si probabiliter credant excusari. Ratio est, quia in dubio nemo debet praesumi vel le peccare, ex leg. Merito, ff. Pro socio, Si vero probabiliter, vel certo moraliter sciant tabernarii, quod hospites peccent cœnando, Navar., Tolet., Medin., & alii apud Dian. part. 1. tract. 9. resol. 39. permittunt, quod illis cœna ministraretur. Quod etiam docet Sanch. lib. 1. cap. 7. Ratio est, quia ministratio illa, immo & ultroque invitatio non fit directe ad non jejunandum, sed solum ex intentione lucri invitantur ad cœnam, veluti conditionate, hoc est, si velitis cœnare, potius cœnate apud me, quam divertatis ad alium. Præterea sicut ab usurario parato peti potest mutuum, quia de se potest id sine peccato poni, si scilicet detur mutuum sine usuris; ita quia potest hospes sine peccato cœnare, dummodo semel in die cibis Quadragesimalibus se reficiat, ideo absolute exhibetur illi aliquid de se indifferens, quo ille sua malitia abutitur. Si vero loquamur de ministratio, & invitatione ad carnes, certum est, non posse tabernarios invitare hospites, nisi conditionate, ut diximus quæsito antecedenti, dicendo, quod si velint absolute carnes comedere, potius illas comedant in tali taberna, quam alibi. Ratio est, quia comestio carni fieri non potest sine peccato a non excusatis; sicut potest sine peccato fieri cœna, dummodo semel tantum fiat.

VIII. Notandum demum, quod pueris ante usum rationis, sicut etiam Paganis licite carnes ministrantur; quia non tenentur legibus Ecclesiasticis.

ARTICULUS V.

De Infirmis, & Paupertate a Jejunio excusantibus.

- I. Excusant Dispensatio, & Impotentia saepe orta ex infirmitate, paupertate, labore, ætate.
- II. Infirmitas excusans debet esse notabilis, puta si timeatur ex jejunio capitis vertigo, aut stomachi dolor; Aut si ex illo impediatur consueta uniuscujusque operationes.
- III. Prægnantes, & nutrices, etsi valida, ad jejunium non tenentur, sed tenentur secundum se a carnibus abstinere. Qui absque cœnante noctu calefieri sufficienter, non tenentur mane jentare, ut vespere cœnet.
- IV. In dubio an jejunium sit graviter nociturum, standum iudicio Medici docti, & timorati; vel petenda est dispensatio; Quæ probabiliter dari potest, etiam si dubitetur, an detur iusta causa ad dispensandum.
- V. Nec Medicus, nec Confessarius dispensare potest in jejunio, sed solus Superior; etiam Parochus; non tamen Abbatissa.
- VI. Excusatur pauper, si careat sufficienti cibo. Sed quinam dicuntur cibus sufficiens?
- VII. Num liceat messoribus, ac iter agentibus vesci lacticiniis, si desit sufficiens aliud alimentum?

I. **A** Jejunio excusant Dispensatio, & Impotentia, sive physica, sive moralis; hæc autem oritur ut plurimum ex infirmitate, paupertate, labore, ætate. In hoc articulo agendum de infirmitate, & paupertate, in sequenti de labore, & ætate.

II. Quæritur primo; Quænam infirmitas a jejunio excuset?

Respondeo non nisi notabilem. Qua-